

Τίτλος: *ΚΟΜΠΟΣ*
Συγγραφέας: ΖΩΗ ΜΠΟΖΕΜΠΕΡΓΚ

© Εκδόσεις ΣΤΕΡΕΩΜΑ Α.Ε., 2018

© Ζωή Μπόζεμπεργκ

Για την ελληνική γλώσσα σε όλον τον κόσμο

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου συνολικά ή τμηματικά με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσον χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΣΕΙΡΑ: *ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ*

ISBN: 978-960-8061-58-3

Εικόνα εξωφύλλου:

© Χριστίνα Καραντώνη

Εκδόσεις ΣΤΕΡΕΩΜΑ Α.Ε. / ΣΙΟΛΑ-ΑΛΕΞΙΟΥ

Κομνηνών 24, Αθήνα 11472

Τηλ.210-6426393

Fax 210-6459312

E-mail: info@stereoma-sa.gr

www.stereoma-sa.gr

Facebook: Εκδόσεις Στερέωμα

Τον Άγη τον γνώρισαν μόλις εγκαταστάθηκαν στη Θεσσαλονίκη. Έψαχναν διαμέρισμα να νοικιάσουν, ώσπου να αγοράσουν δικό τους. Να έχει θέα, μα να μην είναι μακριά από το κέντρο, για να τους βολεύει με τις δουλειές τους, είπαν στον μεσίτη. Κι αυτός τους πήγε μια μέρα σ' ένα γωνιακό στη Νέα Παραλία. Ωραία θέα στη θάλασσα το μεγάλο σαλόνι, οι υπόλοιποι χώροι σε μια κάθετη οδό. Τους βόλεψε καλύτερα από τα άλλα που είχαν δει, κι έτσι έφτασαν στο συμβόλαιο. Συναντήθηκαν με την ιδιοκτήτρια για πρώτη φορά στο μίξερ γραφείο της δικηγόρου της και κόντεψε να χαλάσει η δουλειά γιατί ο Αντώνης τα πήρε και με τις δυο τόσο πολύ, που σηκώθηκε να φύγει. Προσπαθούσαν να βάλουν στο συμβόλαιο όρους παράλογους, να ακριβαίνει κάθε χρόνο το ήδη ακριβό ενοίκιο, να δώσουν οι ενοικιαστές ως εγγύηση τρεις μήνες μπροστάντζα, να αναλάβουν με δικά τους έξοδα να το βάψουν δύο φορές, και τώρα που το παραλάμβαναν και όταν θα το εγκατέλειπαν. Ο Αντώνης και η Βάλια, άνθρωποι κοινωνικοί, ευγενείς αλλά και ρεαλιστές, εξήγησαν ποιοι είναι, οικογένεια με ένα παιδί, ενδοκρινολόγος με δικό του ιατρείο εκείνος, ψυχίατρος διορισμένη σε νοσοκομείο της πόλης εκείνη, άριστες, δηλαδή, περιπτώσεις ενοικιαστών και ως εκ τούτου, είπαν, είχαν την εύλογη προσδοκία να αντιμετωπιστούν με σεβασμό. Επομένως, είπαν, θα υπέγραφαν πρόθυμα ένα συμβόλαιο με λογικούς όρους, σταθερό ενοίκιο, ένα μηνιαίο εγγύηση

κλπ. Εκείνες απέναντί τους, ιδιοκτήτρια και δικηγόρος, ήταν σα να μην τους έβλεπαν. Ψυχρές και υπολογιστικές, κοίταζαν μόνο πώς θα βγάλουν περισσότερα. Θυμωμένος, ο Αντώνης στράφηκε στην ιδιοκτήτρια: «Δεν ξέρω αν, από όλα όσα σας είπαμε για μας, εσείς βγάλατε το συμπέρασμα ότι είμαστε ή κορόιδα ή απατεώνες. Σας πληροφορώ ότι δεν είμαστε ούτε το ένα ούτε το άλλο. Με το ποσό αυτό, μπορούμε να βρούμε ένα σωρό άλλα σπίτια. Δεν συζητάω άλλο, φεύγουμε». Ε, όταν τον είδε έτσι η δικηγόρος υποχώρησε και τελικά υπέγραψαν, αλλά από τότε ο Αντώνης ακούει Μαρία Σιούτα, το όνομα της δικηγόρου, και λέει «Μη μου τη θυμίζετε», και αποφεύγει τις συναντήσεις με τη Σοφία Ακριβούλη, την ιδιοκτήτρια, γιατί παγώνει ολόκληρος όταν τη βλέπει, πράγμα που ευτυχώς δεν συμβαίνει συχνά, γιατί εκείνη τον περισσότερο καιρό ζει στο Λονδίνο. Στη Θεσσαλονίκη συνήθως την εκπροσωπεί ο αδελφός της, τους είχε πει. Κι έτσι, το ζεύγος γνώρισε τον Άγη. Και σε αντίθεση με την αδελφή του, εκείνον τον συμπάθησαν τελικά, και ο Αντώνης και η Βάλια. Και τον πόνεσαν σαν δικό τους άνθρωπο.

Η πρώτη εντύπωση... Μάτια ασύμμετρα πίσω από γυαλιά μυωπίας, μέτριο ανάστημα, αδύνατος, πέντε-έξι χρόνια μικρότερός τους, ξύπνιος και χωρίς πολλές κουβέντες. Όταν άρχισαν όμως να κάνουν παρέα, αυτά τα στοιχεία εμπλουτίστηκαν με πολλά άλλα. Όχι μόνο ξύπνιος, λοιπόν, αλλά ευφυής, με χιούμορ και ευστροφία, με ορθολογισμό και ευαισθησία, ανοιχτός όπως κι αυτοί στη φιλία. Οπότε άρχισαν κατά διαστήματα, όταν βρισκόταν ο Άγης στη Θεσσαλονίκη, να συναντιούνται με τον Αντώνη για μια μπύρα στη

Σβώλου. Πάντα τους άρεζε αυτός ο δρόμος, στην καρδιά του κέντρου, με πολυκατοικίες χωρίς γραφεία αλλά γεμάτες με ζωντανό κόσμο όλων των ηλικιών, με μικρά μαγαζιά, ευτυχώς ανοιχτά ακόμη παρ' όλη την κρίση, και με μπαράκια που τα χαιρέσαι, είτε στο χειμωνιάτικο εσωτερικό τους είτε στο πεζοδρόμιο τα καλοκαίρια. Ακούς συμπαθητική μουσική κι όλο και κάποιον γνωστό θα δεις να περνάει.

Αργότερα άρχισαν να βλέπονται και στο σπίτι για ένα κρασί, τον χειμώνα. Συχνά ήταν κεφάτος πολύ, άλλες φορές τον έπιανε κάτι σαν θλίψη και συντόμευε τις συναντήσεις. Η Βάλια, που λόγω κατάρτισης και επαγγελματός πρόσεχε τα πάντα στη συμπεριφορά όσων συναναστρεφόταν, προβληματιζόταν με τις μεταπτώσεις του, μα πιο πολύ την ξένιζε το γέλιο του. Τον άκουγες να μιλάει και η φωνή του ήταν ζεστή και βαθιά, ακόμα κι όταν φώναζε κάποιον που βρισκόταν μακριά του. Τον άκουγες να γελάει και η εντύπωση άλλαζε άρδην, ο ήχος ήταν οξύτατος, ενοχλητικός, σαν να γελούσε κάποιος άλλος με φιλή φωνή. Τι ήταν λοιπόν αυτό το γέλιο; Το ερωτηματικό έμεινε για καιρό μετέωρο, ώσπου ξεχάστηκε μέσα στις προσχώσεις της καθημερινότητας.

Στο μεταξύ είχε άλλες σκοτούρες. Κάτι κληρονομικά διευθετήθηκαν, κάποια χρήματα πέρασαν στα χέρια τους, κι έτσι μπορούσαν πια να αγοράσουν δικό τους σπίτι. Έτρεχε, λοιπόν, η Βάλια, από μεσίτη σε μεσίτη, κι όταν βρήκε ένα διαμέρισμα που άρεσε και στους δυο, καταπιάστηκε με την ανακαίνιση. Τότε ακριβώς ο Άγης, μέσα στο γιαπί που ήταν ακόμη το καινούργιο τους διαμέρισμα, ένα βραδάκι, τους παρουσίασε τη Φοίβη. Η Βάλια, ταλαντούχα στην επικοινωνία, συνήθιζε να λέει ότι μπορεί να κάνει κουβέντα

με οποιονδήποτε άνθρωπο, αλλά –πρόσθετε από μέσα της– κουβέντα που να την ευχαριστεί έκανε μόνο με ελάχιστους. Από κείνο το βράδυ σ' αυτούς τους ελάχιστους συμπεριέλαβε και τη Φοίβη. Όταν το ψιθύρισε στον Αντώνη κάποια στιγμή που ήταν μόνοι στην κουζίνα, εκείνος απάντησε σχεδόν εριστικά: «Γιατί, τι νόμισες; Θα μπορούσα εγώ ποτέ να κάνω παρέα με βλάκες;» Νάτο, σκέφτηκε η Βάλια, σ' όλα αντιδρά με επίκεντρο τον εαυτό του και την ιδέα που έχει για την εξυπνάδα του. Ξαναγυρνώντας στον χώρο που θα γινόταν το σαλόνι τους αλλά προς το παρόν περιείχε μόνο κάτι κιβώτια με πλακάκια, τον είδε να παίρνει θέση στο πάτωμα δίπλα στη Φοίβη. Την ώρα εκείνη ο Αντώνης διηγούνταν τον διάλογο που είχε το ίδιο απόγευμα με μια μητέρα και τον γιο της. Ήταν η δεύτερη φορά που επισκέπτονταν το ιατρείο του, να συζητήσουν τα αποτελέσματα της δίαιτας που τους είχε δώσει δεκαπέντε μέρες πριν, γιατί το παιδί ήταν επικίνδυνα παχύσαρκο. Αποτέλεσμα όμως μηδέν, η ζυγαριά του έδειχνε το ίδιο ακριβώς βάρος. «Τι έτρωγε, κυρία μου, επί δυο βδομάδες το παιδί;» «Ό,τι ακριβώς μας γράψατε, γιατρέ». «Για πες, παιδί μου, εσύ τι έφαγες σήμερα από το πρωί;» «Ήπια γάλα». «Γάλα. Ωραία. Σκέτο;» «Όχι, με κακάο κι έφαγα και μια φέτα με βούτυρο και μαρμελάδα». «Μάλιστα. Και στο σχολείο;» «Έφαγα μια τυρόπιτα στο δεύτερο διάλειμμα». «Για συνέχισε». «Κι άλλη μια στο τρίτο διάλειμμα». Ο Αντώνης γυρνώντας προς τη μητέρα: «Καλά, βούτυρα, μαρμελάδες και δυο-δυο τις τυρόπιτες σας έγραψα εγώ στη δίαιτα;» Και η μητέρα: «Μεσημέρι και βράδυ τρώει ό,τι ακριβώς μας γράψατε. Αλλά δεν γίνεται να μη φάει κι όλα τ' άλλα, το παιδί είναι στην ανάπτυξη!» Βάλανε όλοι τα γέλια. Και τότε πρόσεξε η

Βάλια κι ένα γέλιο που δεν είχε ξανακούσει. Θερμό, βαθύ, το γέλιο του Άγη. Καμία σχέση με το τσιριχτό χαχανητό που είχε συνηθίσει.

Όστε αυτό ήταν το φυσικό του γέλιο, που ταίριαζε με τη χροιά της φωνής του. Το άλλο επομένως ήταν επίπλαστο. Τόσο λοιπόν ήταν το άγχος του, που πίεζε τις φωνητικές του χορδές και προκαλούσε αυτό το κακόηχο αποτέλεσμα; Και γιατί όταν γελούσε; Μήπως τον ωθούσε η ανάγκη να γίνει αρεστός, να δείξει, με την υπερβολή στην εκδήλωση της χαράς, ότι συμμετέχει στην παρέα; Και τώρα γελούσε φυσιολογικά επειδή είχε επιτέλους χαλαρώσει, με τη Φοίβη δίπλα του και δυο φίλους γύρω του;

ΑΠΟ ΚΟΜΠΟΥ ΑΡΕΑΣΘΑΙ

Ποιος ξέρει να δένει κόμπους; Οι πρόσκοποι, θα μου πεις. Ή οι ναυτικοί. Δεν υπήρξα ούτε το ένα ούτε το άλλο. Ούτε εγώ, ούτε κανένας από την οικογένειά μου. Έχουμε παρ' όλα αυτά ειδικευση στους κόμπους.

Υπάρχει ένας κόμπος που δένεται δύσκολα. Θέλει χρόνο, θέλει συνεργασία πολλών παραγόντων – μα όταν τελικά δεθεί, δεν χαλαρώνει με τίποτε. Σφίγγει και καλά κρατεί, από τότε που οι άλλοι γύρω ήταν μεγάλοι κι εγώ αόρατος.

Ψηλή. Μακρινή. Η μάνα. Φωνάζω, δεν έρχεται. Στέλνει άλλους. Φωνάζω, έχω αγωνίες, δεν νιώθω να τις αναγνωρίζει κανείς. Ούτε καν με βλέπει η μάνα. Μιλάει ακατάπαυστα. Πάντοτε όμως για κάτι άλλο, ποτέ για μένα τον ίδιο, ποτέ για τα δικά μου. Μιλάει, γελάει δυνατά, πάντα τριγυρισμένη από δυο τρεις γυναίκες που της μοιάζουν και κάνουν ακριβώς το ίδιο. Όλες μαζί μια μάζα, σπρώχνω, φωνάζω, η μάζα είναι αδιαπέραστη. Γρήγορα λουφάζω, μαζεύομαι σαν κουβαράκι. Η μάνα και τα άλτερ έγκο της δε μ' έχουν ανάγκη. Τα μάτια της είναι παράθυρα κλειστά. Το στόμα πάντα ανοιχτό, να επιδεικνύει –τεράστιο– και τα τριάντα δύο χαλασμένα του δόντια, κι από κει να βγαίνουν λέξεις που δε με αφορούν και χάχανα που δε με φαιδρώνουν. Κατεβάζω το βλέμμα στα χέρια της. Στρώνουν τραπεζομάντηλα, κόβουν κρέας, χτυπάνε αυγά, ανακατεύουν σαλάτες και κάθε τόσο βουτάνε μ' εκείνα τα κοκαλιάρικα δάχτυλα το κουτάλι. «Άγη, εδώ κοίτα. Φάε». Κι εγώ που νιώθω

ολόκληρος δεμένος κόμπο; Πώς να ρίζω μπουκιές σ' ένα ανύπαρκτο στομάχι; Ως την εφηβεία μου, το θυμάμαι καλά, το αίσθημα της πείνας δεν το είχα νιώσει. Κι όχι που λύθηκε τότε ο κόμπος και το στομάχι μου έγινε δεκτικό επιτέλους. Απλώς το σώμα μεγάλωνε απότομα κι άρχισε να έχει αυξημένες απαιτήσεις. Ο κόμπος όμως έσφιγγε πάντα, γι' αυτό και μια ζωή έχω προβλήματα με το πεπτικό μου. Τότε βέβαια δεν τα συνειδητοποιούσα όλα αυτά. Χρειάστηκε να πατήσω τα τριανταπέντε, να μεσολαβήσει κι εγώ δεν ξέρω τι, για να ψηλαφίσω αυτόν τον κόμπο, για να ξεκαθαρίσουν όλα μέσα μου.

Τι σημαίνει να είσαι παιδί και να είσαι άορατος.

Τι σημαίνει να 'χεις γεννηθεί από δυο θεούς. Γιατί πώς αλλιώς να δεις δυο ανθρώπους που ζουν μακάριοι σ' ένα δικό τους κόσμο, διαφορετικό από τον δικό σου, και σου δείχνουν πεντακάθαρα ότι δεν σ' έχουν ανάγκη, αφού ούτε καν σε βλέπουν; Κι άντε να ήταν ο ένας τους έτσι. Έπρεπε και οι δύο να είναι το ίδιο, την τύχη μου μέσα;

Ούτε ο ψυχίατρος δεν κατάφερε να διατηρήσει την αταραξία του ακούγοντάς με. Έφτασε να με ρωτάει ακόμα και για θείες και θείους προσπαθώντας να κατανοήσει το σύστημα μέσα στο οποίο μεγάλωσα. Απογοητευμένος που δεν είχα γνωρίσει παππούδες και δεν ήμουν, επομένως, σε θέση να του πω και γι' αυτούς λεπτομέρειες, έλεγε και ξανάλεγε ότι θα τον ενδιέφερε επιστημονικά να διερευνήσει και τις τρεις γενιές της μητρικής και της πατρικής μου οικογένειας. Χωρίς πλάκα, είχε κατενθουσιαστεί με την περίπτωση μου. Την είχε βρει μοναδική μέσα στην τεράστια εμπειρία του, και δεν μιλούσε μόνο για τις περιπτώσεις που είχε μελετήσει θεωρητικά, αλλά και για όσες αντιμετώπιζε κα-

θημερινά με τους ασθενείς του, που ήταν αμέτρητοι – δεχόταν από νωρίς το πρωί ως αργά το βράδυ. Μου 'χε διηγηθεί μια δυο περιπτώσεις, επιμένοντας ιδιαίτερα στην ιστορία μιας γυναίκας καμιά πενήνταριά χρονών που την παρακολουθούσε χρόνια. Είχε γεννηθεί σ' ένα χωριό της Θήβας από γονείς που παντρεύτηκαν από τρελό έρωτα. Οι γονείς της κοπέλας δεν ήθελαν τον αγαπημένο της γιατί ήταν φτωχός, κι όταν τον παντρεύτηκε κρυφά την αποκλήρωσαν και δεν τους ξαναείδε από τότε. Πήγαν να ζήσουν στο σπίτι της μάνας του. Εκεί απέκτησαν τέσσερα παιδιά που τα μεγάλωνε η γιαγιά, γιατί η μάνα δεν πολυασχολούνταν. Η πελάτισσα του γιατρού ήταν η μικρότερη και ήταν τεσσάρων χρονών όταν, για κακή της τύχη, πέθανε η γιαγιά. Τότε η μάνα δήλωσε ότι αυτή δεν είναι καμωμένη για να μεγάλωνει παιδιά κι έπεισε τον άντρα της να τα ξεφορτωθούν. Πενήντα χρόνια, του είπε η πελάτισσά του, την κατατρέχει η ανάμνηση της μέρας που ήρθε σπίτι τους ένα αντρόγυνο για να την πάρει, κι αυτή είχε γαντζωθεί στη φούστα της μάνας της, σπαράζοντας. Κι ακόμη αισθάνεται τα χέρια της μάνας της που, ξεσφίγγοντας ένα ένα τα δαχτυλάκια της από τη φούστα, την πέταξαν σε ένα κενό για πάντα.

Μ' εντυπωσίασε η περίπτωση, δε λέω, αλλά ως εκεί. Τι αντίκτυπο να 'χε δηλαδή μέσα μου; Τι άλλη επίδραση; Να με κάνει να πω, ορίστε υπάρχουν χειρότερα, και να παρηγορηθώ; Σιγά τα χειρότερα. Τουλάχιστον η γυναίκα αυτή ως τα τέσσερά της είχε μια γιαγιά που την αγαπούσε. Εγώ που ήμουν άορατος από τη γέννησή μου;

Με γέννησαν δύο θεοί, αυτό σκεφτόμουν. Και δικαιολογημένα το σκεφτόμουν μικρός, αφού δεν με είχαν καθόλου ανάγκη, εμένα, το παιδί τους. Αμελητέα ποσότητας, σβησμέ-

νη ύπαρξη, είτε υπήρχα είτε δεν υπήρχα, είτε μιλούσα είτε σώπαινα, ένα και το αυτό. Δεν είχαν κανέναν ανάγκη, μόνο γλεντούσαν, και μόνο με το σόι τους. Όπως οι θεοί. Με γέννησαν όχι για να γίνω άνθρωπος αυτόνομος αλλά για να με δέσουν πίσω τους και να εξυπηρετώ –ως δούλος– τη δική τους ύπαρξη. Γι' αυτό και μ' έπλασαν έτσι που να μη μου περνάει από το μυαλό να τους κρίνω. Για πάρα πολλά χρόνια έζησα την τυραννία του θυμού που φούσκωνε μέσα μου, αδυνατώντας να βρει διέξοδο. Έσκαγα, δεμένος κόμπο, χωρίς να μπορώ να αντιληφθώ με ποιο τρόπο τραβούσαν και οι δυο τους τα σκοινιά. Χρειάστηκε να ταλαιπωρηθώ, να μηρυκάσω χρόνια την απελπισία μου, να γνωρίσω άλλους ανθρώπους, για να φτάσω, και μάλιστα πολύ πρόσφατα, να καταλάβω το παιχνίδι τους και να μπορέσω μετά κόπων και βασάνων να τους κρίνω. Τώρα. Τόσο αργά. Τώρα τους βλέπω καθαρά. Το κακό είναι ότι μόνο αυτό μπορώ πλέον να κάνω. Να βλέπω.